

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Ioach. vicofortio, equiti, incluto saxoniae duci bernhardo a consiliis
secretioribus

urn:nbn:de:bsz:31-103771

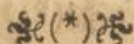
IOACH. VICOFORTIO,
EQVITI, INCLVTO SAXONIÆ
DVCI BERNHARDO
A CONSILIIS SECRETIORIBVS.

Ioan. Freinshemius S. P. D.

Postquam absolutis in Q. Curtium commentariis, nonnulla de operis istius ratione præfari necesse foret, Amplissime VICOFORTI; res ipsa monuit, vt quibus præfidiis, in tanta paupertate temporum, rem haud mediocri impensâ moliri potuerimus, reminiscerer. Statim igitur per recordationem hominum, quorum beneficio hætenus studia nostra processerunt; ad omnium bonorum vnum summum largitorem, quasi quibusdam scalis, adscendimus. Cui eo nomine apud Te, vel Tecum potius, gratias agi, quæ Tua pietas est, imperare magis opinor Te, quam pati. Per hæc enim tempora, quorum tam longa, tamque violenta atrocitas, apud multa mortalium millia, quocumque modo miseram vitam tolerare, summam votorum effecerat; nobis, qui nihilo meliores dignioresve aliis sumus, præter victum amictumque commodum & honestum, superfuit vnde & pauperioribus nonnullis succurreremus, & Musæ noster amor non sustinerentur modo, verum etiam ornarentur. At enim superioribus annis, agi ferrique res quæ meæ viderentur; ædificia incendi, vel dirui; agros situ incultuque squalere; bona hætenus nomina cum ipsa spe perire, aut indies deteriora fieri; alios inopia, alios praua vafricie mala publica in quæstum conuertendi, fidem insuper habere: intendi precia rerum venalium; flagellari annonam, ipsamque eius caritatem non nemini caram esse; demens, & legum quibus viuamus immemor, tamquam mea damna mœrebam. Donec crebra verbi diuini auditione, lectione, meditatione cum animo meo reputare cepi, non male mecum transegisse caduca bona; si ab illis destituta spes in vnum DEVM tota verteretur. Quem ipsum mei curam haud perfunctorie gerere, magis iam magisque quotidianis experimentis edocebar. Vt tandem omnia recolens fateri cogerer, nihil vaquam perinde ex utilitate mea euenisse, quam iacturam earum rerum, quæ me potuissent perdere. Longum foret enarrare, quæ olim animum veræ felicitatis ignarum, aut contemptorem spes at-

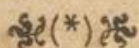
que desideria agitabant; certe ea vita conditione, qua nunc ut in rebus humanis, vni contentus ago, nunquam frui licuisset, nisi alia omnia volentem quodam quasi freno, rei familiaris salutare damnum attinuisset. Hoc in hanc urbem perductum adfixit Museo Viri Doctissimi atque Humanissimi, ut iuxta mecum omnes predicant, qui bibliothecam suam, pro modo priuati satis instructam, mihi non minus quam sibi patere voluit: & quamquam ipse quoque temporum difficultatem sentiret, meliori subinde conditione, quam ceteros conuictorum habuit: aliis necessitatibus meis pro me respondendo, mutuaque pecuniam dando, promptius quam ego per pudorem peterem, subuenit: studiorum meorum auctor, hortator, adiutor fuit. denique sub idem tempus Florum edidi: quum iam etiam de Curtio agitaremus; ad quem auctorem nonnulla quum interim in vrbe Vangionum morarer mihi obseruata, diu ante ad eum miseram. Dum hæc aguntur, tacito consensu studia nostra sociare cepimus, & ad multos auctores illustrandos communi labore materiam parare. Interea veteris desiderii mei partem expleuit Gallica peregrinatio, vbi me paulo minus triennio Vir Amplissimus Michael MARESCOTVS, libellorum supplicum Magister, summa benevolentia comiter atque liberaliter habuit. Vnde redux antiquum BERNEGGERI mei, studiorumque nostrorum hospitium repeti, qui etiam haud multo post conlocata mihi pietissima filia, adultam iam tum amicitiam, ad finitatis addito vinculo indissolubilem reddidit. Ex quo tempore vetera studia serio retractauimus. & quamquam Amantissimum Socerum meum grauis ægritudo per biennium fere in lectulo aut circa tenuisset; ne istud quidem tempus omnino vacuum abire passus est, sed interea cum Tacitus ederetur, plurimam eius rationem habuit; & quum de Curtio iam deliberauimus, ingenti labore diligentissimum Indicem confecit, qui materiam suppeditaret Indici philologico, quem volente DEO proxime daturi sumus: eaque re me plurima molestia, & vero in primis carissimæ rei, temporis inquam, larga iactura liberavit. Typographicis autem mēdis repurgandis, adeo diligentem nauauit operam, ut vel ea sola editionibus nostris commendationi esse potuerit.

Iuuabamur iam tum vnius atque alterius inopina liberalitate; & adfulgebat nobis plerumque ignaris, adeo non eblandientibus, subinde noua spes: & adhuc non satis confederat animi mei peruersus tumor. Quippe velut generositate quadam indignabar alienis potius opibus beneficiisque nos obnoxios reddi; quam propriis præ-
fidius

fidiis honestissimorum conatuum impensas tolerare. Donec tandem omnino deprehendi, quum vnus DEI sint omnia, non magis alicui esse, quod alii; quam meum, quod ego possideo. Et quum ille nihil mihi debens, omnia supra votum largiretur; parum me pro sano facere, si benignitate eius in ordinem cogerem, & velut ex formula imperarem, vnde potissimum bene mihi faceret. Sicut enim scelerate ineptus foret, qui in summa necessitate sua, honesti alicuius viri, cuius offensam infinitis modis, beneuolentiam, ne vno quidem promerisset, liberalitate adiurus, in eiusdem precii numis, certam effigiem morose exigeret: sic ego tum eram, qui malebam DEI pecuniam ab iis potius extorquere, qui debere mihi videbantur; quam ab offerentibus, indebitam accipere. In vnus DEI familia sumus omnes: quid mea refert, si seruo inutiles ab actore forte suo, vel attrienti potius, quam à dispensatore dimensum iubet dari? Operas ei debeo; ille mihi alimenta non quidem debet, sed præstat: vtrumque, vt confido, non deerit dum viuam: aut si forte alimenta non dabit, aut non ita large dabit; dabit aliquid longe maius, longèque præstabilius, malorum aliquando finem, interim patientiam. Absit à me DEVS mi, vt Tibi velim imperare, quomodo felicem me facias, qui tanto me es melior, tanto sapientior! Vnum hoc infatiabiliter à Te postulo, vt quod Tu vis, & ego velim. Erunt forte qui diu nimis in hoc loco versari me incusabunt, fortasse & qui mei animi sententiam, ex suo diuerse interpretabuntur: verum omnibus istis iudiciis nobis antiquior esse debuit gloria DEI, in commemorandis eius beneficiis, quæ, quum tanta sint, tamque manifesta, si non agnoscimus, stupidi; si non prædicamus, ingrati sumus. Ego quidem etiamnum inuitus vos dimitto, o suauissimæ cogitationes, quæ vnæ omnem sæculi molestiam abstergere, certe mitigare potestis!

Sed ad alia nunc præuerti tempus cogit: atque hominum, quorum ministerio beneficia sua DEVS nobis distribuit, quantum præfens institutum postulat, mentionem facere. Quorum, vt seriem temporum persequar, primus Adamus NEVDORFIVS Vir quantum homini iudicare fas est, extra controuersiam pius: vt iam inde DEI esse beneficia ista cogitare deberemus, quæ iste talis homo procuraret. Is igitur, quum & institutum nostrum cognouisset, & labores intuitus, consilium probauisset; omni ope illud iuuandum sibi censuit: donec, quod in Taciti præfatione exposuimus, Virum Nob. & Eruditum Io. Lud. PEYERVM, in Anglia repertum; mox etiam Te, VICOFORTI Amplissime, in Ba-

rauiam redux, permouit, vt conatibus nostris, hoc est (audenter dicam) vtilitati horum studiorum, vestroque, qui illam promouetis, nomini faueretis. Vix dum prodierat Tacitus, quum è vicinia nostra Vir Illustris & Amplissimus, Frid. Reichardus MOCHELIVS Suetici Regni per Alsatiam Legatus, nec istis honorum insignibus, quam sua pietate, virtute, prudentia, eruditione notior, exemplum editionis illius, quod veteribus Viri meritis deuinctus Socer, cultus, vt solet, amicitiaque gratia miserat; large remuneratus: vltro studia nostra commendanda sibi duxit ILLUSTRISSIMO SAXONICÆ STIRPIS GERMINI, cuius ope consilio Republica fortiter feliciterque gesta, antiquissimæ domus gloria admirandis incrementis reuirefcit. Atque Ille (hortatore etiam, qui Ei tum aderat, Amplissimo Viro Georgio MVLLERO, Regni Suetici Secretario (quem & ipsum præter veterem cum Socero meo amicitiam, propensissimus Ampl. Mockelii fauor paræ voluntatis impleuerat) Musas nostras digna tanto Principe munificentia honoratas prouocauit, vt Illius rebus, neque silendis, neque dicendis aliud agentibus, peculiarem curam destinarent. Sunt & alii Viri præclari, magnique per eruditionem aut dignitates nominis, quorum si beneficia in nos officiaque iam non referimus; haud obliuione, vel per ingratitude peccamus, sed temporis chartaque angustis inclusi, commodiorem in occasionem referuamus.

Tibi autem, Amplissime VICOFORTI, Curtium Tuum merito reddimus. Tuum enim iure vocamus, qui, vt sic prodiret, Tibi debet. Quippe quum ad editionem hanc sumptibus destitui nos comperisses; primum vltro non leuem pecuniæ summam submisisti: deinde maiorem petentibus numerari promptissime iussisti, nullum aliud pignus præter fidem nostram sequutus, quum etiam post multos menses chirographum præsentem oblatum, vix tandem obrudi Tibi potuerit: nec aliter, nisi vt in nostram gratiam rem superuacua, sic enim appellabas, penes Te esse pateris. Quum interim, vt sunt humani casus, vel vita nos destituere potuisset; vel ut illa maneret, in tanto rerum discrimine, luendi aris alieni facultas. Tu autem, quamquam in summa rerum omnium adfluentia, in alta pace, in concordia matrimonio, cum VOSSIO BARLÆOQUE Tuis, Virisque aliis doctissimis, aut varia rerum experientia instructissimis, iucundissima quiete frui poteras; causæ communis fauore, & præsertim quodam philtro Virtutum, quæ Principis Incomparabilis nomen BERNHARDVM omnibus tam
notum,

notum, quam suum est cuique, reddiderunt, illectus; eruditionem, prudentiam, facundiam Tuam, linguarumque & locorum admirandam peritiam, bono Te publico debere putauisti: & varias multasque per loca tam plena periculorum, quam humani prope cultus expertia, legationes suscepisti. in quibus facillime accideret poterat, ut vel Tibi, quod diu absit, humanitus aliquid contingeret; aut certe periret probatio, qua vna niti poteras, si nobis diffidendum fuisset. Admonet illa Tua peregrinatio noui meriti, quod in has Musas PEYERVS noster contulit. Quum enim ista quæ dixi negotia plerumque Te locis remotis, sæpe etiam ignoratis detinerent; neque literæ nostræ ad Te penetrare possent; atque interim augescente sub manum opere, maior quam initio statueraimus, pecuniæ modus requireretur: ille nobis interea numerari curauit, quantum ad efficiendum præsens opus desiderabatur. Quum enim ab initio sperassemus, vno partu, totum qualem destinabamus, Curtium protrudi posse, idque proximis nundinis promississemus (vbi quidem nescio quo casu, ex catalogo edendorum librorum, cui inseri volueramus, in editorum album migravit) tamen res ipsa docuit, spem nostram fuisse nimio liberalem. Quamquam excusare & istam possent, quæ postea acciderunt. præter enim molem operis, quod inter ipsam tractationem ex ingenio aut labore nostro subinde nouum incrementum capiebat; etiam interclusa utrimque itinera, per commerciorum moras chartæ penuriam fecerant: insuper operæ raræ reperiebantur, & quibus nos utebamur nostræ diligentia pares non erant. Semper enim labore meo multo præuertebam eos; & quamquam interdum alia negotia interpellarent, præsertim præcipiti iam in finem opere; id temporis intertrimentum duorum amicissimorum hominum, Socerum inquam mei, & fratris mei Melchioris opera sarciebatur: qui non modo corrigendorum typographicorum erratorum pleramque molestiam in se receperunt; verum etiam inquitendis auctorum locis, nonnunquam & enotandis quæ apud quemque dicerentur, enixe iuuerunt. Fatendum tamen est, sic quoque festinandum fuisse: quam quidem rem patrociniis nobis futuram confido, si alicubi forsitan hallucinati sumus. Id enim sæpius quam velimus accidisse, ex dictis aliisque causis, non immerito veremur. nec mirum in opere longo & laborioso: in quo vna nobis cura fuit, nulli labori neque molestiæ parcere, quo lectori minus foret; amplius autem commodi, quam aut ex singulis aliorum editionibus, aut simul ex omnibus. Quod quidem intendisse non diffitemur; an autem

autem adsequuti sumus, aliorum est iudicare. Dedit tamen operam scimus, ne quod ab aliis vtiliter obseruatum animaduertentem, obmitteretur. Ergo non solum amplissimos Raderi commentarios studiose contulimus; verum etiam Acidalii, Popmæ, Loccenii (nam Glareanum non vidimus) penum omnem excussimus: excerptes quidquid commodum videbatur, adiectis, vt quæque exscripseramus, religiose auctorum nominibus. Eandem fidem in coniecturis, quas aduersariis nostris Sebifius inseruerat, præstiti. Eandem in iis quas ex Bongarsii manu cum Manuscriptorum eius variis lectionibus misit nobis ante hoc sexennium Cunradus Schoppius, tum Rhetor Bernatium. Eam supellestem comparauerat Bongarsius editioni Curtii, quam se moliri ad Iustini lib. 11. præfatus est. Deinde cum cetera Viri bibliotheca Bernatium iuris facta est, eiusque Nobilissimæ Reipublicæ permisso descripta, nobis nunc vsui fuit. cum variis etiam lectionibus, quas ex Gruterianis Codicibus enotatas Cl. Gronouius, & doctissimus noster Schragius submisere. Quibus rebus adiutus multa auctoris loca, quædam & ex ingenio emendauimus. Quoties autem meas coniecturas aut obseruationes ab aliis occupatas cernerem, ipsis cessi: interdum pluribus auctoribus repertis qui eadem traderent, ipsorum testibus adieci: *nulla quidem necessitate* (vt ait de Arcefilao Plutarch. aduersus Colotem cap. 38.) *sed tantum ea viris nobilibus inscribendo confirmans ac commendans.* Quorum præ ceteris Raderi hanc quoque gratiam retuli; quod plurimas ipsius notas à typographorum deprauationibus vindicaui; ad quam rem sæpe non minus quam in ipso auctore, ad Criticam confugiendum fuit: notas confusas, & alienis locis positas, emaculaui, distinxi, in ordinem redegei: ad plures res, mores, historias, sententias, verba denique ac phrasas, quæ id mereri videbantur, auctores vnde petita videbantur, adposui. citatos inspexi, libros, capita, versus, si qui eos habebant, adnotaui. Auctoribus aliena verba quæ nonnunquam adscribebantur, ademi; sua reddidi. Ex notis si qua verba pro præsentis instituto abundare videbantur, recidi: rerum etiam alieniores viliore sue neglexi, ne in immensum moles cresceret. Eadem causa Græcorum auctorum verba non posui, sed interpretum: ne si vel ista sola adducerentur, ignaris linguæ vsui non forent; vel si vtraque, duplex spatium occuparent. nisi quum in Græcis verbis aut singularis emphasis esset; aut aliquid emendandum, vel aliter exponendum videretur. Ipsos Curtii sensus, quum vt plurimum ab auctore perspicue tradantur, haud temere explicaui; nisi eos alio quam ille vellet,

trahi

trahi intelligerem. Vbi tamen errores aliorum raro perstringo: tantum veram cuiusque loci lectionem paulo diligentius adstruo. Dissentio plerumque libere, nusquam acerbe: plane vt mecum agi velim. Breuitati quantum potuit, studui; ita tamen, ne quæ adnotare precium foret, prætermitterentur. Inter quas angustias sæpe recurrebant animo ista D. Augustini ex sine. epist. 101. *Laborant homines in discendo, & breuia non valent intelligere; proluxa non amant legere. Laborant iidem in docendo, qui & pauca tardis; & multa pigris frustra ingerunt.* Ceterum commentarios auctori subjunximus, vt cum eo conlaturis in expedito res esset. Verborum atque phrasum pauciora hic enucleamus; in Indicem velut propriam sedem pleraque coniecimus. Quem cum ipso textu Curtiano, Manuscriptorum vt diximus ope; vel certissimis coniecturis, multis locis emendato, cumque nouo defectorum locorum supplemento, variis etiam lectionibus additis, proximis nundinis exhibebimus: siquidem DEVS hanc nobis valetudinem, hocque otium porro concedet; nosque diutius his laboribus inuigilare patietur. Nam vt eos omnibus aliis sæculi negotiis anteferimus; ita quædocumque ille iusserit, ipsius gratia consili, haud grauate vel differemus, vel etiam abrumpemus. Si quod ex his emolumentum aut haurire possint alii, aut ipse hauriam, quærere lubet; præteritis compluribus, vnum indico: magis magisque confirmari opinionem, qua vitam gentium regnorumque primis ab originibus expendenti, semper quidem integritas atque prudentia veluti gemini quidam pedes visi sunt; quibus publica priuataque negotia inniterentur. iis enim recte valentibus, omnia feliciter procedunt: alterutro debilitato, claudicare necesse habent; subductis duobus, & corruere. Verum ego hæc Tibi, Tuique similibus expendenda relinquo, qui in luce hominum, atque rerum actibus versamini. Nobis suffecerit tueri vestrum fauorem, neque indignos præstare conlatis in nos beneficiis. Quod quidē summis viribus conitemur: & quando rationem, quam in editione auctorum sequuti sumus, plerisque haud displicere intelligimus, ceterorum etiam plerisque subinde publicandis, eandem diligentiam adhibebimus. Quod, in quantum in rebus humanis aliquid fidum est, eo audacius polliceri possumus, quod profectus in his studiis fratris mei, & spes ex adfinito Tobia Berneggero, etiam si Socerum meum, aut me, mortalitas occuperet, nostris ceptis perficiendis subsidio fore videantur. Sed isthæc Deo curæ erūt. Mihi interim per summam festinationem hæctenus Tecum cōloqui licuit Vir Amplissime; reliqua in ipsius Curtii editione volente Deo commodius exsequemur. Vale. Argentorati, ex Museo Berneggeriano, A. D. IV. Kal. April. Anno Christi MDCXXXIX.

B SEQVENS